

Endeligt referat

Udsendt 01-07-2024

Møde i Nationalparkrådet den 13-06-2024

Mødested: Højergård, Torvet 1, 6280 Højer

Mødet fandt sted fra kl. 17.30 til 20.30.

Deltagere:

Deltageroversigt:

Ribemarsken, formand	Jens Lorenzen	
Vadehavets Bådclubber, næstformand	Steffen Steffensen	
Museerne i Vadehavsområdet	Anne Marie Ludvigsen	
Danmarks Fiskeriforening	Pau Schramm	Ikke til stede
Dansk Botanisk Forening	Søren Vinding	Afbud
Destination Vadehavskysten	Hans Peter Folmann	Ikke til stede
Aarhus Universitet, Bioscience	Thomas Bregnballe	
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Mads Møller Jepsen	
GEUS	Verner Brandthage Ernstsens	Afbud
LAG Fanø/Varde	Preben Friis-Hauge	
LAG Tønder/Haderslev	Johanne Marie Ludvigsen	
FLAG	Ole Jacobsen	
Lokalarkiverne	Jytte Knudsen	
Marsken omkring Sneum Å	Kurt Aakjær	
Region Syddanmark	Poul Erik Jensen	
Det Rådgivende Udval. for Tøndermarsken	Jens Møller	
Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet	Niels Fischer Nielsen	
Business Esbjerg	Troels Larsen	
Vadehavets FormidlerForum	Bente Krog Bjerrum	
Vadehavskunstnerne	Daisy Dahl	Afbud
Skallingen, Ho og Oksbøl	Bente Rasmussen	Afbud
Varde Ådal	Hans Julius Jakobsen	
Marbækområdet	Carsten Mathiesen	Afbud
Fanø	Torben Korsgaard	
Fanø	Julie Aalund Sørensen	Ikke til stede
Ribemarsken	Kent Rygaard	
Mandø	Poul Erik Fredskild	Afbud
Rømø	Christiane Terhart	
Rømø	Henrik M S Kristensen	Skype
Tøndermarsken	Kurt Schmidt	Afbud
Tøndermarsken	Anette Liljensø	

Praktiske oplysninger:

Selve mødet starter kl. 17.30 og forventes afsluttet senest kl. 20.30. Der serveres en let anretning bestående af en let anretning og sodavand fra kl. 17.00 – 17.30. Der vil under mødet være kaffe/the/vand og sødt til rådighed.

Punkter på dagsordenen

Dagsorden punkt 1 - Velkomst og godkendelse af dagsorden - Beslutningspunkt (5 min.)

Motivering:

Jens Lorenzen byder velkommen og dagsordenen godkendes. Der bydes velkommen til ny repræsentant for Skallingen, Ho, Oksbøl.

Referat:

Jens Lorenzen bød velkommen og orienterede om afbud. Herudover orienterede Jens Lorenzen om, at der er et nyt medlem i rådet, Bente Rasmussen, som repræsenterer Skallingen, Ho og Oksbøl. Bente Rasmussen havde meldt afbud.

Jens Lorenzen bød velkommen til Søren Lundgaard Olesen, som er biolog og er ansat ved nationalparken i en tidsbegrænset periode. Søren Lundgaard Olesen præsenterede sig selv.

Beslutning:

Dagsordenen blev godkendt.

Dagsorden punkt 2 - No go zoner i naturen - Beslutningspunkt (60 min.)

Motivering:

I forlængelse af Thomas Bregneballes og John Frikkes oplæg om brugen af fredningszoner (no-go zoner) på sidste møde, har Henrik Lykke Sørensen fra Naturstyrelsen Blåvandshuk venligt tilbudt at fortælle om hvordan Naturstyrelsen som myndighed arbejder med fredningszoner (no-go zoner), herunder hvilke zoner der findes for nuværende, om der er udsigt til flere zoner, hvordan områderne overvåges og anden praksis på området. Henrik Lykke Sørensen vil også kort redegøre for hvilke ansvarsområder Naturstyrelsen har i forhold til andre (naturlige) myndigheder i forhold til emnet, dvs. kommunerne, Miljøstyrelsen, Kystdirektoratet. Efter oplægget vil rådet blive bedt drøfte emnet og komme med en anbefaling til bestyrelsen. Anbefalingen bedes forholde sig til, om zoner er et redskab til regulering af færdsel i nationalparkens natur. Anbefalingen kan også forholde sig til, om det kan være hensigtsmæssigt med flere zoner eller færre zoner samt om zonerne skal være permanente eller tidsbegrænsede. Mener rådet ikke, at det kan komme med anbefaling, men gerne vil vide mere, f.eks. med inspiration fra fredningszoner i Tyskland og Holland, kan det også være en beslutning for dagens arbejde.

Referat:

Jens Lorenzen startede med at forklare, at rådet havde bedt om at høre mere om 'no go zoner' i naturen, inden de kunne komme med en anbefaling til bestyrelsen. Derfor var Henrik Lykke Sørensen fra Naturstyrelsen blevet indbudt til at fortælle om regler og rammer i naturen. Peter Saabye Simonsen præsenterede Henrik Lykke Sørensen, som er ansat hos Naturstyrelsen Blåvandshuk og forklarede, at rådet efter hans oplæg skulle afklare deres holdning til, om der skal opfordres til 'no go zoner' i Nationalpark Vadehavet.

Henrik Lykke Sørensen takkede for invitationen. Henrik Lykke Sørensen arbejder for naturstyrelsen og har tidligere arbejdet for Miljøstyrelsen, herunder med vildtreservater og vadehavsbekendtgørelsen. Begrebet 'no go zoner' var nyt for ham, men han kunne regne ud, at det dækker over områder man ikke ønsker færdsel i. Naturstyrelsen står for driften af statens arealer, men har ikke mange myndighedsopgaver. De ligger i Miljøstyrelsen. På

Naturstyrelsens arealer er der gode muligheder for at færdes til fods døgnet rundt, året rundt. Der er ikke mange begrænsninger for færdsel.

Naturstyrelsen benytter sig af afmærkede ruter, hvilket mange er trygge ved. Stier fungerer godt i skoven og andre naturområder, da det styrer færdslen og kan holde folk ude af de mest sårbare områder.

Kommuner og Naturstyrelsen har på deres/statsejede arealer mulighed for at lukke områder for færdsel, men det skal være meget velbegrundet. Eksempelvis må man ikke færdes ved fiskeørnens rede i Gribskov i yngleperioden (1. april til 31. august). Pt. drøfter man, om man skal lukke for færdsel i et område ved Blåvand, hvor et ulvepar har hvalpe.

Thomas Bregnballe spurgte hvad der udløser, at man vælger at lave en sti? Henrik Lykke Sørensen forklarede, at der normalt skal være 2 forskellige vandreruter i plantagerne, en kort og en lidt længere.

Torben Korsgaard spurgte om der også er overvejelser til søs. Henrik Lykke Sørensen forklarede, at den opgave ligger hos Miljøstyrelsen. Det er vildtreservater med hjemmel i jagt- og vildtforvaltningsloven og bekendtgørelsesfredninger der udgør den hjemmel der er.

Man arbejder også med zoner i reservatbekendtgørelsen, hvor zonerne gradvist strammer til, eksempelvis inden for jagt og færdsel. Et reservat tager lang tid at oprette, man skal igennem en længere proces, så alle bliver hørt og man udarbejder en biologisk vurdering, miljøvurdering, det kommer i høring og skal godkendes af miljøministeren.

Hans Julius Jakobsen spurgte om der kan laves 'no go zoner' uden at det kommer i konflikt med Naturstyrelsens regler. Henrik Lykke Sørensen forklarede, at hvis færdsel skal forbydes, skal det ind i en ramme – eksempelvis vadehavsbekendtgørelsen.

Thomas Bregnballe spurgte om man kan forestille sig, at vadehavsbekendtgørelsen også kan omfatte landområder. Henrik Lykke Sørensen forklarede, at den også dækker mindre områder på land, herunder private arealer.

Jens Lorenzen spurgte hvordan man sikrer, at folk får at vide, at der er restriktioner i et område. Henrik Lykke Sørensen forklarede, at man benytter sig af foldere og skilte, men mulighederne for formidling øges løbende, så digitale medier kommer mere og mere i spil.

I forhold til vadehavsbekendtgørelsen sikrer man sig, at reglerne implementeres og håndhæves. Information skal udarbejdes i samarbejde mellem Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen, som hjælper med lokalt kendskab. Thomas Bregnballe spurgte om Naturstyrelsen bliver involveret i afmærkning og er store lodsejere i vildtreservatet, og om der vil komme en opgradering i forhold til information og skiltning? Det forventede Henrik Lykke Sørensen.

Thomas Bregnballe spurgte hvem myndigheden er og hvem der skal håndhæve reglerne? Henrik Lykke Sørensen forklarede, at det kun er politiet der kan anholde folk og udstede bøder. Men Naturstyrelsen kan håndhæve loven - de kunne dog godt bruge flere ressourcer.

Torben Korsgaard fortalte, at speedbåde og vandscootere bevidst skræmmer gråsæler på Langli sand. Men politiet kan ikke komme derud og man kan ikke nå at gøre noget, inden synderne er væk. Henrik Lykke Sørensen forklarede, at man kan finde ud af hvor de sejler ud

fra og tage en snak med dem. Der burde nok bruges flere ressourcer både i forhold til håndhævelse og information. Han opfordrede til et samarbejde med Nationalpark Vadehavet i forhold til information og opfordrede til at man går til politiet, hvis man ser en grov lovovertrædelse.

Johanne Ludvigsen spurgte hvor informationen sættes op og foreslog, at der informeres i lystbådehavnene. Henrik Lykke Sørensen svarede, at informationerne bl.a. sættes op ved indgange til naturområderne og steder hvor folk især opholder sig, mens ideen med havne kunne overvejes.

Der var en drøftelse af hvorfor folk skræmmer sælerne i vandet og at man bør informere endnu bedre.

Henrik Lykke Sørensen forklarede, at vadehavs bekendtgørelsen stadig afventes, grundlaget ligger der.

Torben Korsgaard spurgte hvordan man får indflydelse på vadehavs bekendtgørelsen? Henrik Lykke Sørensen forklarede, at den kommer i offentlig høring. Det er muligt, at der også kommer offentlige møder. Det er Miljøstyrelsen i Odense der sidder med opgaven.

Jens Lorenzen spurgte om man kan sætte hegn og skilte op, uden at det generer bekendtgørelse og lov. Det mente Henrik Lykke Sørensen, men man skal have tilladelse hos lodsejerne.

Johanne Ludvigsen opfordrede til, at bidrag sendes til Miljøstyrelsen inden bekendtgørelsen kommer i høring, da bidrag hermed kan overvejes og muligvis inddrages. Det er sværere at få ændret noget der er skrevet. Henrik Lykke Sørensen vil gerne formidle kontakt til de medarbejdere i Miljøstyrelsen der sidder med opgaven.

Peter Saabye Simonsen nævnte, at der er 3 lodsejertyper – private, statslige og kommunale. Han spurgte om Henrik Lykke Sørensen kunne beskrive færdsel på private arealer. Henrik Lykke Sørensen forklarede, at på klitfredede arealer (indenfor klitfredningszonen) har man fri færdsel. Er der en kreaturindhegning, er der ikke adgang. Man kan se linjerne på arealinformation.

Jens Lorenzen sagde, at det stigende antal turister også slider også på naturen. Han spurgte i den forbindelse om Henrik Lykke Sørensen mente, at der er et større behov for zonerings? Henrik Lykke Sørensen bekræftede, at der er et stigende pres og der er områder hvor der er behov for zonerings og regulering.

Søren Lundgaard Olesen spurgte hvordan man undgår, at man skal via et GIS-kort for at finde ud af hvor man må færdes? Henrik Lykke Sørensen fortalte, at der eksempelvis er lavet en marin app, som viser områder man ikke må sejle i og mente, at det er den løsningsmodel man vil se fremover.

Peter Saabye Simonsen fortalte, at nationalparkens AI-app kan komme i spil. App'en Waddie testes i øjeblikket på Fanø og det vil være oplagt at lægge de forskellige områder, hvor man ikke må færdes, ind i systemet.

Bente Krog Bjerrum kunne fortælle, at mange gæster sydfra ikke er app-brugere og at skiltning fortsat er vigtig.

Henrik Lykke Sørensen påpegede, at gæsterne også selv har et ansvar for at informere sig.

Jens Lorenzen opsummerede, at rådet havde drøftet zonerings som en mulighed/anbefaling og spurgte om der skulle tilføjes noget.

Thomas Bregnballe sagde, at den nye reservatbekendtgørelse har betydning og at det er oplagt, at nationalparken bliver involveret i processen.

Steffen Steffensen opfordrede til, at rådet orienteres om processen og at rådet opfordrer deres bagland til at afgive høringssvar til reservatbekendtgørelsen.

Torben Korsgaard spurgte om man kunne have et underudvalg i rådet, som ser bekendtgørelsen igennem, ser på eventuelle ændringer og aktivt tager del i det. Han ville gerne stille sig til rådighed.

Peter Saabye Simonsen foreslog, at naturudvalget kunne påtage sig denne opgave med hjælp fra eksempelvis rådet.

Preben Friis-Hauge opfordrede til at man benytter sig af og udbygger eksisterende løsninger. Partnerskab for vestkystturisme har en app, som måske kan tilføjes information om Vadehavet. <https://www.visitvesterhavet.dk/vesterhavet/vesterhavsferie/download-app>.

Beslutning:

- Rådet anbefaler zonerings af sårbare/værdifulde naturområder.
- Rådet anbefaler, at yderligere behov afdækkes.
- Rådet anbefaler, at sekretariatet/bestyrelsen har for øje, at der er en ny reservatbekendtgørelse på vej og at rådet løbende orienteres.

Dagsorden punkt 3 – Tilskudspuljen – Beslutningspunkt (60 min)

Motivering:

Tilskudspuljen har et samlet støttebeløb på 75.000 kr. Tilskud kan udbetales på op til 10.000 kr. pr. tilskud/projekt/aktivitet. Puljen offentliggøres i januar og ansøgningsperioden dækker typisk det meste af første kvartal. I den seneste runde var der få ansøgninger til puljen; ligesom der ikke var mange nytænkende initiativer. Som et led i oplægget til drøftelsen af tilskudspuljens fremtid i planperioden 2025-2030, vil Marianne Thorlund Tølbøll fra sekretariatet kort redegøre for de nuværende regler og rammer for tilskudspuljen, ligesom udviklingen i antallet af ansøgninger vises for de seneste år. Med det afsæt ønsker bestyrelsen, at rådet drøfter puljens fremtid, herunder om den skal lukkes eller fortsættes, om man skal kunne søge til færre, større projekter, eller man skal kunne søge til andre aktiviteter end hidtil?

Rådet vil blive bedt drøfte følgende i grupper:

- Skal vi fortsat have en tilskudspulje, eller bør midlerne anvendes til andre aktiviteter?
 - Skal tilskudsrammen forøges eller sænkes?
 - Er tildelingsbeløbet på 10.000 kr. passende eller skal det være større eller mindre?
 - Skal man kunne søge til de samme aktiviteter eller til andre aktiviteter end de nuværende?
- Og i givet fald, hvilke typer af aktiviteter skal der kunne søges til med afsæt i NPV-plan 2025-2030: 1) Natur og landskab, 2) Kultur og kulturhistorie, 3) Friluftsliv og folkesundhed, 4)

Uddannelse, forskning og formidling, 5) Lokal udvikling, erhverv og turisme, 6) Trilateralt samarbejde og verdensarv).

- Hvilke aktiviteter foreslår rådet der kan søges til?

Referat:

Marianne Thorlund Tølbøll indledte med at forklare, at rådet skulle beslutte om tilskudspuljen skal fortsætte og hvis ja, i hvilken form. Hun beskrev den nuværende tilskudspuljes kriterier og fortalte hvem der havde fået tilskud og hvorfor.

Tilskud gives især til initiativer der binder folk sammen (netværksarrangementer). I forhold til Udvikling af ny event har nye tiltag, som viser Vadehavet fra andre vinkler, fået tilskud.

Modtagerne udtrykker taknemmelighed over de tildelte midler og er generelt gode til at supplere deres materialer med vores fremsendte logoer og skilte. Det vurderes, at midlerne kommer mange til gavn når de udmøntes i projekterne, og at ansøgningen er relativt u-bureaukratisk. Det kan dog give udfordringer for nogle ansøgere, at de først kan få pengene, når de har afholdt omkostningen.

Hvis projekter ikke gennemføres, ryger midlerne tilbage i kassen.

Tilskudsordninger følger særlige retningslinjer og kontrolleres i sidste ende af Rigsrevisionen.

Rådet blev bedt om at drøfte følgende:

- Skal vi fortsat have en tilskudspulje, eller bør midlerne anvendes til andre aktiviteter?
- Skal tilskudsrammen forøges eller sænkes?
- Er tildelingsbeløbet på 10.000 kr. passende eller skal det være større eller mindre?
- Skal man kunne søge til de samme aktiviteter eller til andre aktiviteter end de nuværende? Og i givet fald, hvilke typer af aktiviteter skal der kunne søges til med afsæt i NPV-plan 2025-2030: 1: Natur og landskab, 2: Kultur og kulturhistorie, 3: Friluftsliv og folkesundhed, 4: Uddannelse, forskning og formidling, 5: Lokal udvikling, erhverv og turisme, 6: Trilateralt samarbejde og verdensarv.
- Hvilke aktiviteter foreslår rådet der kan søges til?

Grupperne kom med følgende kommentarer.

- Skal vi fortsat have en tilskudspulje, eller bør midlerne anvendes til andre aktiviteter? Grupperne var alle enige i, at tilskudspuljen skal fortsætte.

- Skal tilskudsrammen forøges eller sænkes?

To af grupperne foreslog, at puljen øges til 100.000, mens den sidste gruppe anbefalede at beløbet fastholdes, henset til nationalparkens budget.

- Er tildelingsbeløbet på 10.000 kr. passende eller skal det være større eller mindre?

Grupperne var enige i, at 10.000-20.000 kr. var passende, en enkelt gruppe foreslog, at man

har en enkelt større uddeling og flere mindre. Der bør være fokus på det folkelige element, derfor de mindre projekter. Det anbefales desuden, at tilskudsmodtagerne skal kommunikere om deres tilskud og initiativer via deres kommunikationskanaler – eventuelt sammen med nationalparkens ditto.

- Skal man kunne søge til de samme aktiviteter eller til andre aktiviteter end de nuværende? Og i givet fald, hvilke typer af aktiviteter skal der kunne søges til med afsæt i NPV-plan 2025-2030: 1) Natur og landskab, 2) Kultur og kulturhistorie, 3) Friluftsliv og folkesundhed, 4) Uddannelse, forskning og formidling, 5) Lokal udvikling, erhverv og turisme, 6) Trilateralt samarbejde og verdensarv).

Grupperne foreslog, at man fortsætter med samme rammer som hidtil, men at ordet 'aktiviteter' ændres til 'initiativer'.

- Hvilke aktiviteter foreslår rådet der kan søges til?

Rådet havde ingen forslag til nye aktiviteter ud over dem der generelt er beskrevet i Nationalparkplanen, men påpegede, at der ikke bør gives til erhverv og erhvervsmæssig turisme.

Peter Saabye Simonsen forklarede kort baggrunden for puljen og dens størrelse og formål, og forklarede, at der tidligere var 2 puljer, en lille – den eksisterende pulje- og en pulje med større støttebeløb. Den store var dog af økonomiske og administrative årsager nedlagt.

Beslutning:

Rådet anbefaler følgende:

- At puljen fortsætter.
- At tilskudsrammen hæves til 100.000 kr. anbefales af 2/3 af rådet, mens 1/3 anbefaler den fortsætter på nuværende niveau.
- At tildelingsbeløbet kan hæves, men folkeligheden skal fastholdes.
- At et krav bliver, at støttebeløb/tildeling og initiativer skal kommunikeres af støttemodtager.
- At de eksisterende nævnte aktivitetsrammer er fine, men kan ændres, dog sådan at de skal ligge indenfor Nationalparkplanen, mens 'aktiviteter' kan med fordel omformuleres til 'initiativer'.

Bilag:

3.1 Beskrivelse af nuværende tilskudspulje

Dagsordens punkt 4 – Meddelelser – Orienteringspunkt (30 min)

Motivering:

Kort orientering fra formanden, bestyrelses- og udvalgsrepræsentanter samt sekretariatet.

- Nyt fra formanden
- Nyt fra Partnerudvalget v/Johanne Ludvigsen og Bente Bjerrum
- Nyt fra Skibet v/Steffen Steffensen
- Nyt fra Kulturudvalget v/Ole Jacobsen
- Nyt fra Naturudvalget v/Thomas Bregnballe og Søren Vinding
- Nyt fra Forskningsudvalget v/Peter Saabye Simonsen
- Nyt fra Sekretariatet: Ledelsesorientering

Referat:

• **Nyt fra formanden**

Der var intet nyt fra formanden.

• **Orientering fra bestyrelsen v/Jens Lorenzen og Anne Marie Ludvigsen**

Jens Lorenzen orienterede om, at der var bestyrelsesmøde 14. maj, hvor udkast til nationalparkplanen blev vedtaget. Peter Saabye Simonsen orienterede om at planen er i høring i 12 uger frem til 9. august, hvor man samler høringssvar og ser, om det giver anledning til justeringer af planen. Derefter justeres den og der følger en kortere høringsperiode, hvor der kan klages over planprocessen. Ultimo oktober sendes den endelige plan til godkendelse hos miljøministeren.

• **Nyt fra Partnerudvalget v/Johanne Ludvigsen og Bente Bjerrum**

Partnerprogrammet er på hold i forhold til optag af nye medlemmer, da man er ved at revidere programmet. Det skyldes blandt andet VaBene, som har fokus på bæredygtighed. Udvalget skal se på om alle partnere ønsker at fortsætte. Det vil givetvis ske ved at henvende sig til dem der ikke dukker op til Partnerdagen og i det hele taget er aktive i partnerprogrammet. Næste møde er i august. Det forventes at man kan optage nye partnere efter årsskiftet.

• **Nyt fra Skibet v/Steffen Steffensen**

8.- 12. april var 8 frivillige på kursus i Søsikkerhed og brandbekæmpelse, hvor Fiskeriskolen underviste ved/i Kammerslusen.

15. april blev sidste vedligeholdelsesdag for vinterhalvåret afholdt.

I maj sejlede skibet med Ribe katedralskole, Vittenbergskolen og med vindere af Tønderfestivalskonkurrencen. Skibet fik på sidstnævnte tur motorstop og passagerer måtte hentes af skibe fra Ribe. Passagererne fik en oplevelse for livet og skibet blev dagen efter sejlet til Kammerslusen og ordnet, så det kunne sejle til Hvide Sande for værftsophold dagen efter.

29. maj fik vi udført bundsyn, som er fast krav fra Søfartsstyrelsens side. Alle overgange fra hav til skib gennemgås, roret pilles af og skrueaksler pilles ud, så man sikrer, at alt er i orden. Skibet er færdigt på værftet, men vi venter på ordentligt vejr, så vi kan få skibet til Kammerslusen, da der skal sejles med elever den 17. juni.

Skibet skal have syn i vand 19. juni, hvor besætningen eksamineres og papirer tjekkes. Herefter sejler vi med skoleelever, er med til indvielse af bro i Hjerting den 22. juni og ugen efter sejles med Københavns Universitet, vi deltager i Fannikerdage og Sønderhodag, der skal sejles med jægere og skoleklasser i sensommeren og vi deltager i Varde Å Dag.

• **Nyt fra Kulturudvalget v/Peter Saabye Simonsen**

Kursus/sommerskole for børn i bygningskultur blev i efteråret 2023 med stor succes afholdt af Esbjerg Museum i samarbejde med Nationalpark Vadehavet. Det er der nu udgivet en plakatserie om. Sommerskolen gentages i uge 26. Børnene kommer til Nordby, Ribe og Esbjerg.

Fanø skole har, med Marco Brodde som tovholder og faglig formidler, gennemført projekt 'generationsmøder' med stormfloden i 1981 som fokus. Det blev til en rigtig gode erfaring. Det er vigtigt med kontakt til lokalhistorisk arkiv, der på Fanø bidrog med materiale, fotos og kontakt til levende kilder. Det er også godt med en formidler, der er bindeled mellem skolen/lærerne/eleverne, lokalarkivet og kilderne. Hele forløbet tog ca. 8-10 lektioner. Her var det dansk og samfundsfag (klimaforandringer og stigende havspejl), men det kunne være en anden fagkombination.

Marco Brodde laver en konceptbeskrivelse til MitVadehav. Derefter skal vi forsøge med flere konkrete eksempler, fx på Vadehavsskolen, Rejsby Efterskole eller Ungdomshøjskolen (udskoling).

Anne Husum Marboe tager konceptet videre i en lidt mere tilbagetrukket tovholderrolle, så konceptet kan leve uden nationalparkens støtte.

Hermed er projekt 'fortællecafeer' godt på vej til at være implementeret.

Ellers har kulturudvalget diskuteret udkast til den nye plan, og på næste møde vil kulturudvalget forholde sig mere konkret til implementeringen.

Tobias Olsen, som har repræsenteret de unge i kulturudvalget, flytter fra Vadehavet og Kulturudvalget søger et ungt menneske, der vil repræsentere den generation i kulturudvalget. Tobias Olsen gav os 'Rav i den' revyen, og derfor bliver han og generationens ideer savnet. Fortæl gerne hvis I har et godt forslag til et nyt medlem.

Helle Hovmand Rasmussen er startet sin besøgsrunde hos nationalparkens udvalg. Hun besøgte kulturudvalget i maj og det kom der rigtig gode snakke ud af. Hun forsætter med at besøge de andre udvalg. Det er vigtigt, at udvalgene ved hvad MitVadehav kan tilbyde. Kulturudvalget foreslog en kampagne for MitVadehav og lærerkurserne. Det arbejder vi videre med efter flytningen af hjemmesiden til nytår.

● **Nyt fra Naturudvalget v/Thomas Bregnballe og Søren Vinding**

Sidste møde i udvalget var i januar og de har skubbet mødet, så John Frikke kan nå at være med, det bliver den 25. juni. Udvalget arbejder med værdifuld og sårbar natur. Amphi Consult har ud fra foreliggende data defineret sårbar natur i Grådyb, som er valgt som testområde. Rapporten burde være klar. Udvalget er briefet om græsningsprojekter, de har talt om udfordringen med urensset spildevand på Fanø og de kommer til at drøfte den kommende nationalparkplan. Kystvandrådet har leveret en rapport som de skal drøfte. Den faglige rapport kan findes her: <https://vardekommune.dk/wp-content/uploads/2024/02/Afrapportering-Kystvandraadet-for-Vadehavet.pdf>

● **Nyt fra Forskningsudvalget v/Peter Saabye Simonsen**

Der var ikke meget nyt at fortælle, dog er vi blevet spurgt, om tre forskere ønsker at deltage i arbejdet med den trilaterale forskningsagenda.

● **Nyt fra Sekretariatet: Ledelsesorientering**

Peter Saabye Simonsen opfordrede rådet til at stille spørgsmål til ledelsesorienteringen. Der var ingen spørgsmål. Herudover orienterede Peter Saabye Simonsen om, at John Frikke er tilbage, efter sygdomsmelding, den 17. juni.

Bilag:

- 4.1 Ledelsesorientering fra bestyrelsesmødet den 14. maj 2024
- 4.2 Referat af bestyrelsesmødet den 14. maj 2024
- 4.3 Plan for Nationalpark Vadehavet – høring

Dagsordenspunkt 5 – Eventuelt (10 min)

Motivering:

Rådet kan her komme med meddelelser mv. Der er følgende events og møder inden næste rådsmøde:

- 22. juni indvielse af bro ved Hjerting (hvor Vadehavsskibe kan lægge til)
- 22. - 25. august Tønderfestival med Vadehavstelt
- 29. august Wadden Sea Day i Wilhelmshaven (D)
- 24. september bestyrelses- og budgetmøde
- 6. oktober ekskursion bestyrelse og råd
- 23. oktober rådsmøde

Referat:

Preben Friis-Hauge forklarede, at der ligger en præsentation om kystvandrådets arbejde. Den fortæller Klaus Bertram Fries gerne naturudvalget om. Det er vigtigt at have for øje, at landbruget nok udleder kvælstof, men meget af den kvælstofudledning man ser, stammer fra landene syd for os.

Preben Friis-Hauge opfordrede til, at man i forbindelse med den nye nationalparkplan finder synergier i indsatser, eksempelvis der hvor der er Natura2000 indsatser. Varde Kommune forventer at komme med et hørings svar i den forbindelse.

Thomas Bregnballe fortalte, at man fra Københavns og Aarhus universiteters side forsøger at engagere flere studerende i at komme til Vadehavet. Der var for nylig 16 studerende med på en tur på vaden. De besøgte bl.a. Vidåslusen, Emmerlev Klev, Koldby Leje, Ballum sluse og Rønmø Dæmningen. Xenia Salomonsen fra Nationalpark Vadehavet deltog ved Koldby, for at fortælle om Nationalparken, hvad vi vil og ikke mindst om mange af de spændende projekter vi arbejder med, i samarbejde med lodsejere, myndigheder, kommuner, formidlingsinstitutioner, erhverv og mange flere. De studerende har fået en bedre fornemmelse af, hvad Vadehavet er og universiteterne vil fortsætte med at motivere de unge de kommende år.

Thomas Bregnballe fortsatte med at fortælle, at der er kommet midler fra Miljøstyrelsen til at lave et projekt på Fanø (bl.a. Galgerev), hvor man vil styre færdsel ved hjælp af zoner. I sensommeren starter man projektet med afmærkninger, hvor man begrænser bilkørsel og henstiller til, at man viser hensyn. Projektet laver ikke bekendtgørelser og paragraffer, men henstillinger. Aage V Jensens Fonden og 15. juni fonden er søgt i forbindelse med projektet, dog uden held.

Center for vadehavsforskning har haft nyt møde i Vejen, hvor en del forskere var til stede og der var repræsentanter fra Nationalpark Vadehavet og Vadehavscentret. Der er nedsat en gruppe, der skal formulere vision og definere hvordan man skaffer midler til sekretariat. Hvad er behovet – hvilken viden. Der bliver arrangeret en workshop hvor man drøfter behov og vil have fokus på formidling af verdensarven.

Torben Korsgaard fortalte, at der er et initiativ i gang mellem vadehavsskibene Martha, Rebekka af Fanø og Vadehavet, hvor man vil se på om man kan udnytte synergierne. De tre skibe formidler alle Vadehavet. Man vil holde møde indenfor de næste 14 dage om hvordan man kan samarbejde, være med til afmærkning, om vi kan holde fælles kurser med videre.

Ole Jacobsen spurgte til hvad det er for et sted, vi har valgt at afholde rådsmødet.

Anne Marie Ludvigsen fortalte, at mødet blev holdt på Højergård, som er en af Højers største og ældste gårde. Gården ejes af Realdania By og Byg, som har restaureret den for et 2-cifret millionbeløb. Gården er indrettet som lejrskole. Arla-fonden skulle leje den halvdelen af året, men pandemien ødelagde madlejr-konceptet. Tønder Kommunes skoler har udviklet et madkoncept, så de bruger gården, og Morten Riis (Vadehavets Oplevelser) lejer sig ind og laver mad-, natur- og kulturophold i Vadehavet. Det er en facilitet der er kommet til byen og alle der vil lave noget med mad, kan leje sig ind. Der er blandt andet kurser i pølsemageri. Arla fik inspireret til, at efterskolen i Højer fik en madlinje. Realdania har også renoveret Nørre Sødam, som de stadig ejer og lejer ud.

Stedet og maden blev rost.

Alette Houman Dyhrfjeld fortalte om Nationalpark Vadehavets nye guide og sortternefolder, som var delt ud på bordene. Folk blev opfordret til at tage dem med hjem og gerne bede om flere. De blev rost af rådet, som også påskønnede, at codes of conduct var skrevet ind i guiden.